

Hordaland fylkeskommune
Postboks 7900
N-5020 BERGEN

Bergen, 23.4.2014

HØRINGSUTTALE VEDR. RULLERING AV KLIMAPLAN FOR HORDALAND 2014-2030

Vi syner til kunngjering datert 24.2.2014 vedr. klimaplan for Hordaland 2014-2030, med høyringsfrist 23.4.2014.

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland er et samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner i Hordaland. Formålet er å styrke organisasjonenes arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteresser i aktuelle saker i Hordaland fylke. Følgende organisasjoner har sluttet seg til FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag, Naturvernforbundet Hordaland, Noregs Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, Hordaland Fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen og Syklistenes Landsforening Bergen og omegn. Organisasjonene i FNF Hordaland representerer totalt over 36.000 medlemskap.

Innspel

Generelt

FNF Hordaland er positive til at planen famner om temaene energi, klima og miljø, og vurderer desse områda under eitt på ein heilskapleg måte.

I dagens samfunn er ein slik plan særst aktuell og viktig, og vi er positiv til fleire av måla planen uttrykker. Under følgjer ein del innspel/kommentarer som vi ynskjer å formidle angående planen.

Vi saknar eit punkt om "Hovedutfordringar" til kvart kapittel, som kan vere med å tydeleggjere utfordringar innanfor felte energi og klima.

Kommunenivå: Den statlege målsetjinga er at alle kommunar skal ha ein eigen klima- og energiplan innan 2010. FNF påpeiker at ein slik overordna plan som viser ein oversikt over alle kommunane i fylket (inkl. status og progresjon), vil vere særst viktig i arbeidet for å nå regionale og nasjonale klimamål. Interkommunalt samarbeid vil òg styrke kvaliteten på eit slikt arbeid. Kjelde: (http://www.regjeringen.no/nb/dep/kld/dok/lover_regler/retningslinjer/2009/planretningslinje-klima-energi.html?id=575764).

1. Visjon, mål og handlingsrom

1.2 Mål

Generelt innspel til underkapitla "klimagassutslepp" og "energi" i henhold til "tillpassing til klimaendringar":

FNF vil påpeike at endringar som skjer over tid, slik som tilpassing til klimaendringar i form av endringar i klimagassutslepp og energibruk, gjerne skjer stegvis.

Forslag endring FNF:

Ein tek med eit mål for årleg reduksjon i utslepp av klimagassar, samt ein årleg auke i energieffektivisering. Ved å følgje ein slik strategi, vil ein òg få betre oversikt over situasjonen gjennom heile perioden (fram til 2030).

Vi ser det som positivt at energibehovet skal i størst mogleg grad dekkjast av fornybare energikjelder utan tap av naturmangfald. Det er svært viktig at hensynet til reduksjon av

klimateutslipp og tek hensyn til problematikken rundt tekniske inngrep i naturen for utbygging av fornybar energi (t. d. i vass- og vindkraftutbygging).

1.3 Handlingsrommet

1.3.1 Internasjonal klimapolitikk

Korreksjon FNF:

"Noreg har slutta seg til *Energieffektiviseringsdirektivet*, men det gjeld berre for statlege bygg".

Det medfører ikkje riktigheit at Noreg har slutta seg til energieffektiviseringsdirektivet, men direktivet har vore ute på offentlig høyring (OED, 2012). Direktivet gjeld heller ikkje berre for statlege bygg. Kjelde: (<http://www.regjeringen.no/en/sub/europaportalen/eos/eos-notatbasen/notatene/2011/sep/energieffektiviseringsdirektivet.html?id=744609>).

3. Energiproduksjon

Mål

Forslag endring FNF:

"Hordaland skal produsere og distribuere energi for å auke andelen og mangfaldet av fornybar energi, samtidig som det tek omsyn til naturverdiar (t. d. biologisk mangfald, friluftsliv/rekreasjon, landskap, etc.).

3.4.1 Vasskraft

Ordet "grønt sertifikat" er bl. a. omtalt her i tredje avsnitt, og totalt 4 stader i dokumentet (i tillegg under 1.3.1, 3.1.1 og 3.5.3). Det mest presise omgrepet er "elsertifikat/elsertifikatordninga", som vi foreslår at vert brukt, slik som OED anvender, sjølv om dei òg skriv at "Elsertifikater blir også omtalt som grønne sertifikater" (Kjelde: http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/tema/energi_og_vannsressurser/elsertifikater.html?id=517462).

Avsnitt fem – siste avsnitt:

Forslag til endring av første setning:

"Grunna eit høgt antall utbyggingar innanfor vasskraft, både allereie utbygde og planlagde, fører dette til eit stort press på den attverande vassdragsnaturen. Konsekvensane ved utbygging av vasskraft (sjå tabell 2) er knytt til tap av biologisk mangfald som er avhenging av vassføringa, friluftsliv-, og landskapsverdiar ved tap av fossar og synlege vasstrengar, forringing av reiselivsverdiar og tap av kulturminne. I tillegg til å vurdere naturverdiar i kvart enkelt vassdrag, er det òg særskilt viktig å ta omsyn til den samla effekt på naturmiljøet sett under eit større område eller region (samla belastning), sett i lys av at 57 % av vasskraftpotensialet i Hordaland allereie er utbygd".

Innspel/kommentar FNF:

I Hordaland er det eit stort press på utbygging av fornybar energi. Fylkeskommunen i Hordaland var først i landet med å vedta ein fylkesdelplan for små vasskraftverk og ein for vindkraft (utvalgte kystkommunar). I dokument 3:5 (2013 – 2014) "Riksrevisjonens undersøkelse av effektivitet i konsesjonsbehandlingen av fornybare energi" blei det m. a. påpeikt under avsnitt "5.5.1 Samlet belastning" (s. 76) at "retningslinjene for vindkraft og småkraft er imidlertid ikke oppdatert etter ny plan- og bygningslov og naturmangfoldloven, og beskriver dermed ikke hvordan kartlegginger og vurderinger av samlet belastning skal gjennomføres i henhold til dette lovverket". Kjelde: Riksrevisjonen - (http://www.riksrevisjonen.no/Rapporter/Documents/2013-2014/3_5.pdf). Klima- og miljødepartementet (KLD) påpeikte i samband med Riksrevisjonen si evaluering av fornybarordninga følgjande (s. 92): "Regionale planer skal utarbeides i tråd med retningslinjene for vindkraft og småkraft og legge føringer for myndighetenes konsesjonsbehandling. Der det ikke foreligger regional plan vil retningslinjene være gjeldende".

Det er problematisk at det per dags dato ikkje fins eit offentleg rammeverk for å vurdere omgrepet "samla belastning". Vi meiner at klimaplanen må ta hensyn til at viktigheita av å unngå tap av naturverdiar (biologisk mangfald, friluftsliv, landskap), samt at kommunar og fylket må bidra til å auke kunnskapsgrunnlag (gjennom lokale kartleggingar). Dette vil vere i tråd med klimaplanen sin intensjon om å unngå tap av naturmangfald ved fornybarutbygging.

Tabell 2: Konsekvensar av vasskraftutbygging – tap av naturverdiar (Kjelde: Miljøstatus 2014 – Vassdragsutbygging)

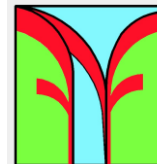
Konsekvensar av vasskraftutbygging			
Kva	Konsekvens	Viktig verdi for (målgruppe)	Eksempel frå Hordaland som er utbygde
Urørt vassdragsnatur	Endring av naturleg vasstand, teknisk inngrep i naturen	Friluftsliv/landskap/reiseliv	Mange vassdrag rundt nasjonalparkane Folgefonna og Hardangervidda
Elvestryk/fossefall	Endring av naturleg vasstand	Friluftsliv/landskap/reiseliv	Store fossar som Ringedalsfossen og Tyssefallene
Samanhengande urørte fjellområde	Oppsplitting av sårbare fjellområde og inngrepsfri natur og i nasjonale villreinområde	Friluftsliv/landskap/reiseliv	Etne: søkt om utbygging i Rullestad-Skromme. Konsekvens: reduksjon av samanhengande urørte fjellområda mellom Etne og Sauda
Dyre-/planteliv knytt til foss/vasstreng	Tap av biologisk mangfald, som t. d. mosar/fugleartar knytt til fossesprøysoner, trange gjel og andre område langs elveleiet	Biologisk mangfald	Valldalen, Odda: søkt om utbygging av fleire vasskraftverk. Konsekvens: reduksjon av villreinområda på Hardangervidda
Laks/sjøaure	Tap av biologisk mangfald. Utbygging kan øydelegge gyte- og oppvekstvilkår for anadrom laksefisk. Vassdraga mister sin verdi i samband med fritidsfiske/rekreasjon	Biologisk mangfald/brukarinteresser	Vossovassdraget: fleire søknadar om utbygging. Konsekvens: kan få følgjer for Vossolaksen

Avsnitt fem – siste avsnitt:

Forslag til endring av andre setning:

"For å betre tilhøva for fisk, friluftsliv og landskap i regulerte vassdrag har NVE/MD i rapport 49 – 2013 "Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022 – nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering" angitt 10 prioriterte vassdrag (rapporten vurderte 17 vassdrag) i Hordaland, av ein total på 38 reviderbare konsesjonar i Hordaland. Det må setjast krav til at desse 10 prioriterte vassdraga vert revidert innan 2022. Dessutan må dei resterande vassdraga verta undersøkt og vurdert for revisjon".

Hordaland fylkeskommune har laga ein eigen "Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland 2009-2021" (justert 2013 etter handsaming i Miljøverndepartementet) kvar det under "Samandrag" (s. 4) står at OED har laga ein nasjonal rettleiar for utforming av regionale planar for små vasskraftverk. Ordlyden er som følgjer: "Regjeringa vil at fylkeskommunane, i samarbeid med berørte fagetatar, skal utarbeide fylkesvise planar for bygging av småkraftverk, som sikrar at naturmangfald, friluftsliv eller store landskapsverdiar ikkje går tapt". I Hordalands fylkesdelplan er det angitt 4 mål under "Mål for utbygging" (s. 4). Mål 3 lyder: "Utbygging av ny energiproduksjon må ta omsyn til miljø og arealverdiar". Mål 4 lyder: "Ny fornybar energiproduksjon i små-, mini- og mikrokraftverk må ta omsyn til naturmangfald, friluftslivsområde og store landskapsverdiar". FNF Hordaland ynskjer å poengtere viktigheita av at hensynet til naturverdiane vert vurdert opp mot gjeldande fylkesdelplan (samt auka kunnskapsgrunnlag gjennom lokale kartleggingar, som tidlegare nemnd), òg i alle enkeltsaker.

Innspel energieffektivisering, vasskraft:

Frå energieffektiviseringspotensialet i vasskraft i form av oppgradering og utviding (O/U) kan ein på landsbasis rekne med å vinne 7,5 TWh (NVE, utgong 2012). FNF poengterar at det kan vere positivt med oppgradering av vasskraftteknologi, men vi påpeiker òg at visse typar utvidingsprosjekt kan vere konfliktfylte mht. viktige natur- og friluftslivsverdiar. Kjelde: NVE 2012 – (<http://www.nve.no/no/Energi1/Fornybar-energi/Vannkraft/Opprusting-og-utvidelse/>). Under "3.6 Strategiar for energi" er "Energieffektivisering skal vere førstevalet" angitt som strategi A. FNF Hordaland støtter at dette skal vere strategi A, og vårt innspel om energieffektivisering i vasskraft kan bidra i den prosessen.

3.4.2 Vindkraft

Ordet vindmølle er upresist, den korrekte terminologi er "vindturbin". Samme gjelder ordet vindpark (nevnt ved to anledningar), som bør kalles "vindindustrianlegg" (ev. vindturbinanlegg/vindkraftanlegg).

Forslag til endring av tredje avsnitt (siste avsnitt):

"Det fins fleire negative konsekvensar ved utbygging av vindkraftanlegg; det er fører til sær store og til dels irreversible arealinngrep i naturen, tap av biologisk mangfald, særskild mht. fuglekollisjonar med tårn/turbinar (rovfugl er spesielt sårbar), friluftsliv, endra landskapsbilete, forringing for reiseliv og skuggekast/støy i nærmiljøet". Hordaland fylkeskommunes "Fylkesdelplan vindkraft 2000-2012" gir uttrykk for at vindkraftutbygginger bør unngås i område med høgt konfliktnivå. Følgjande avsnitt er henta frå kapittel 5: "Mål, retningslinjer og strategiar" (s. 9):

"Fylkespolitiske retningslinjer

Med bakgrunn i Plan- og bygningslova kapittel V er det gjort framlegg til fylkespolitiske retningslinjer for kommunal planlegging for vindkraft og for planlegging av konkrete vindkraftprosjekt.

Hovudpunkta i retningslinjene er:

- kommunane bør gjennom si planlegging ta inn vindkraft som tema
- vindkraftanlegg bør plasserast der vindressursen er best, og slik at ein nyttar areala best mogleg
- ein bør i størst mogleg grad samle arealinngrep
- ein bør planleggje vindkraftverk der konfliktane med verdifulle natur-, kultur-, og friluftsområde er minst mogleg. Vindmøller må ikkje plasserast i område som er verna
- vindmøller må plasserast slik at dei ikkje gjev problem med støy og visuell forstyrring for bustader
- Vindmøller og tilhøyrande infrastruktur må tilpassast landskapet og terrenget".

Innspel/kommentar:

FNF Hordaland meiner at desse retningslinjene bør integrerast på ein betre måte i den regionale klima- og energiplanen, slik at det kjem tydeleg fram at vindkraftutbygging kan potensielt føre til store, negative konsekvensar for naturverdiar.

3.6 Strategiar for energi

Strategi B: Vere ein føregangsregion i produksjon og lagring av fornybar energi

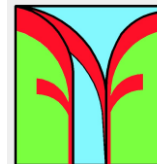
5. Effektivisere og modernisere eksisterande vasskraftverk

Forslag endring FNF:

"5. Effektivisere og modernisere eksisterande vasskraftverk, t. d. via O/U-prosjekt under den føresetnad at oppgraderinga/utvidinga er lite konfliktfylt med natur- og friluftslivsverdiar."

5 Arealbruk og transport

5.1 Status

5.1.3 Notid og framtidsplanar

Kollektivtransport

Skyss skriver i "Miljøstrategi for Skyss – Oktober 2013" at "det langsiktige målet er å gjere kollektivtrafikken klimanøytral" (s. 6) utan at eit tidsperspektiv vert nemnd. FNF foreslår at Skyss kan ha same ambisjonsnivå som t. d. Oslos kollektivselskap Ruter, som har som miljømål nummer to: "fase ut bruk av fossil energi innan 2020".

5.3 Strategiar for areal og transport

Strategi B: Meir sykkel, gange og kollektivtransport

6. Delen av reiser med sykkel i Bergensområdet skal vere 10 % av alle reiser i 2030. I resten av fylket skal det aukast monaleg.

Bergen kommunes "Sykkelstrategi for Bergen (2010-2019)" har som eitt av tre hovudmål at sykkelandelen i Bergen skal auke til minst 10% allereie innan 2020.

Forslag endring FNF:

"Delen av reiser med sykkel i Bergensområdet skal vere 20 % av alle reiser i 2030".

Med vennlig hilsen

Lars Einar Torgilstveit
Fylkeskoordinator
FNF Hordaland

Oddvar Skre
Leder
Naturmangfoldgruppen
Naturvernforbundet
Hordaland

Alv Arne Lyse
Fylkessekretær
NJFF
Hordaland

Nicolas Rodriguez
Naturvernansvarlig
Bergen og Hordaland
Turlag

Naturvernforbundet
i Hordaland

Kopi til:

Fylkesmannen i Hordaland